

Starobosanski nadpisi u Bosni i Hercegovini.

(Vidi str. 9).

VIII.

Sa zapadne strane:

(АСЕ) АЕЖЕ В(О)С(ВОДА)	(Ase) leže v(o)e(voda)
ГОЛОБ. ОРИМ	Golob. ovim-
Є ССОКО НА СКО	e seoko na svo-
АН: ЗЕМАН ПА	ai: zemli pl-
ЕМЕНИТО А П	emenito(i) a p-

Na južnoj strani:

ОСТАВИ НЕГОВИЪ СЕДАМЪ	ostavi njegovi sedam
СИНОВЪ. КАМИЪ КИЛИГЪ	sinov. kami bilig.

Mramor (stećak) je u *Sježnici* (muhamedanskomu selu), biva u *Teočakjasti* u Zvorničkomu kotaru, a u okružju Donjo-Tuzlanskomu), te je na raskršću blizu kuće *Ibre Hođića*.

Spomenik je od vodeničnoga kamena (što se žrvni krešu), te je dug m. 1,20^{1/2}; šir. m. 0,50^{1/2}; visok m. 0,60. — Ovaj je stećak poput sanduka, biva sa strana je ravno iskresan, a *odzgo* mu je šljeme svedeno poput krova na kući (t. j. svršuje se u trostran ležeći bridnjak sa osnovicama nagnutiem unutra). Pri dnu je stećka vienac (ostavljeno šire t. j. podstavak), te je taj vienac m. 0,20 širi od gornjega diela stećka, a debeo je m. 0,20. Kad bi prevrnuo stećak, pa mu odzdo izmjerio širinu i dubljinu, onda bi bio dug m. 1,60^{1/2}, širok m. 0,9^{1/2}, a isto visok. Ovaj je spomenik položen duljinom od istoka u zapad.

Opaziti je, da je u nadpisu **АЕЖЕ**, a ne **АЕЖИ** kao obično, te je rieč **КОСВОДА** pokraćena. Svrnuti je pozornost na rieči **ОРИМЕ ССОКО**, te je to kao *seoce*, a u rieči **СКОАН** ono bi **А** moglo biti **Б**. Rieč **КИЛИГЪ** upisana je sa **К**, al se to slovo češće zamjenjuje u bosanskiem nadpisama sa **Б**. — Ovaj mi je nadpis, uz točne podatke, poklonio vrlo prijatelj g. Tome Dragičević, te mu na njemu hvala, a pred narodom pohvala.

Dalje opaža naš vrlo T. *Dragičević*: »Ništa nijesam mogao, da obznam što narod priča o rečenome stećku. Kad sam nacrt prepisivao, k meni će stranac muhamedanac (biće mu oko osamdeset ljeta), pa će mi ovako: — »Sto si ti *švabo*, ovamo doša'? Valjda,

da tražiš po tim pećinama svoga šukundjeda! — »Drugo mi nećede kazati, no samo to toliko: — »To ti je *madžarsko* mramorje.«

G. T. Dragičević ovako mi je opisao i ostale stečke u toj okolici: »K sjeveru je, od opisanoga stečka, koje šest koraka *mezau* (tursko greblje), te je u njemu još šest *mramorova* istoga oblika, ali bez nadpisa. Kaže se, da je još tute stečaka bilo, al da ih se upotrebilo za razne gradnje . . . — Oko *Teočaka* je na više mjesta od *trideset* do *sto mramorova*, ali na njima nema nikakvijeh nacрта (crtarija). To ti sve leži u *drazi*, te se baš nezna, gdje je kopano to *mramorje*. — Oko *Teočaka* je dosta kamenja, a što ga ljudi sada upotrebljuju za *vodenično*, te je moguće, da je tu bio majdan toga (*starobosanskoga*) *mramorja*.«

IX.

S donje strane:

АСЕ ЛЕЖИ Б	Ase leži B-
РАТЬ. МИО	rat. Mijo
БРАИКОВИ	Braikovi-
ТЬ БОЛЕРАД	ć Bolederad-
ОВЪ ЗИЗЪКЪ	ov unuk
НА СВОЈИ ЗЕ	na svojoj ze-
МЪЛН ПЛЕМ	mli plem-
СИНТОИ НА	enitoi na
** АКО ВИ	** ako vi ¹
ТЬКО ЋЕ СИ	tko će si
БИЛ(И)Г ПОГУБИ(И)	bil(i)g pogubi(i)-
ТИ ПОГУБИ	ti pogubi
(Г)А БОГ	(g)a Bog

S južne strane:

А ПОСТА	A posta-
ВИ ПИСМ	vi pism-
О СИНЬ(И)Е	o sin (n)e
ГОВ НА	gov, na-
ИМЛАДИ	imladi-
И ВРАТО	i. Vrato-
А СВООС	l svoe-
МЪ ОТ	mu ot-
ИЦЪ И	cu n-
А О(ВАИ) Г(РУБАЦЬ)	a o(vai) g(rubac)

¹ Sbrisana su dva slova, jali možda jedno, te bi se moglo čitati **АНКОВИ**.

Ovo je *Peljavski* (u Bosni) *mramor* (*V. Viestnik 1887. str. 27. bilj. 2.*). Spomenik leži duljinom od istoka k zapadu. Dug je m. 2,30; deo m. 0,40; širok m. 0,60, a u zapadnjemu je kraju malo uži. Spomenik je od *ljutca* (vodeničkoga kamena). I ovaj je nadpis nacrtao naš g. T. Dragičević. Hvala mu!

X.

О(КО) И(С)С ГР(С)Б	O(vo) i(e)s gr(e)b
(К)ИЕЗА И(А)ШЕГА	(k)neza n(ašega)
(А)РАЋИЕ	(A)ragjie
ВАСОС	Vasoe-
ВИЦА	vića
(П)ОУТЕ(И)	(p)očte(n)
ВИТЕ	vite-
З ВДНИ	z v dni
(С)АНДА	(S)anda
ИА	ia

Ovaj je nadpis sabrao veleučeni g. Dr. *Moriz Hoernes*, te ga naveo u *fac-similu* u djelu: »*Alterthümer der Hercegovina (II.) und der Südlichen Theile Bosniens etc. Wien 1881.*

Zasjeca u naše pitanje, a da se navede do rieči obrazloženje g. Dra. *Moriza Hoernesa* na s. 39—40 spomenutoga djela: »Ein interessantes Denkmal (fig. 7 und 8) besitzt der Ort Bujakovina im angrenzenden Džemaat Mrežica, nordwestlich von der nur aus 7 Häusern bestehenden gegenwärtigen Ansiedlung. Die Figuren an der Rückseite und den bei den Seitenflächen dieser Inschriftstele tragen unverkenubar die sogenannte *Fustanella*, welche heute nur mehr in Südalbanien zu Hause ist; die Einzelfigur rechts schcint sich dieses Kleidungsstück oder besser einen ausgezackten Gürtel eben umzulegen; die Einzelfigur rückwärts hat ausserdem eine verschürte Weste.

Die Haltung der Arme ist wie sonst bei Tänzern und von dem klagenden oder adorirenden Gestus vieler anderer Figuren auf solchen Steinen verschieden. Die Inschrift der Vorderseite kann ich nur theilweise transscribiren:

Zeile 1 lautete vermuthlich: Ovo je grob (»dies ist das grab«); zeile 2 ist: Knjeza (»des Fürsten«) ziemlich sicher; zeile 3 enthielt den Vornamen: (račije?); zeile 4, 5, den Stammnamen: Vasojevića; zeile 6—10 sind mir räthselhaft. Die Vasojevići sitzen jezt bekanntlich südlich von Kolašin, dies wäre also das Denkmal eines Anführers jenes tapferen Stammes, der, vordem an der Drina sesshaft,

durch den Einbruch der Türken in die Gebirge Montenegros zurück gedrängt wurde. Die wilde Tara, einer der beiden Drina-Quellflüsse, der bei Kolašin entspringt, dürfte den Weg seines zurückweichens bezeichnen.“

Opaziti je, da je na rečenome spomeniku udareno nekoliko slova latinicom, biva u rieči **Н(С)С** na svršetku je slovo latinsko **S**; takodjer **S** je latinsko u prezimenu (plemenskomu) **ВАСОСЕРИЊА**, a tako u prezimenu **САНДАНА** sva su tri **А** udarena poput latinskoga **A**. U rieči **Н(С)С** ono je **Н** udareno u smislu kao, da je **†**; u rieči **ГР(С)К** ono je **Г** ukresano kao da je **А**; u rieči **(К)НЕЗА** ono je **Н** nepravilno ukresano kao **Н**; u rieči **ВИТЕЗ** glasnik je **Н** ukresan kao **Н**, a **З** kao u matematici (∞); u rieči **ДН(Н)** ono je **Н** kao **Н**. Ono finalno **Н** nigdje nije udareno u ovomu nadpisu. — Ovo bi bilo o formalnomu sastavu nadpisa, a što se tiče imena bilo bi mi pomučno, da pristanem uz ono *račije*, kaonuti što je mučno, da od *Ratko* postane *Račija*, pa bi bilo bolje, da se za spomenuto ime uzporedi „Rječnik Hrvatskoga ili Srpskoga Jezika (Jugosl. Akadem.) Dio I sv. 1 « na str. 99, a u rieči *Arandžija* i dr. Svakako u onome nadpisu nije ni pomisliti, da je ime žensko, ali je takijeh dosta i muškoga spola, pa je lako, da je i to postalo od *'Arandžeo*.

Vuk Stef. Karadžić u „Srpskomu Rječniku“ (1852) na str. 55 spominje *Vasojeviće* i *zemlju Vasojevu*, te navadja ova dva stiha:

»Gdje se povi jedan pramen magle
Od proklete zemlje *Vasojeve* —“

Pa će ovako dalje:

»*Vasojevići*, koji su preko planina k Crnoj Gori oni se drže s Crnogorcima, i Turcima ne plaćaju ništa, a ostali, koji su preko planina k *Limu*, oni su pod pašom Skadarskim i t. d.« Ona je data dosta zlamenita **В ДНН САНДАНА**, biva to bi mogao biti po svojoj prilici, onaj *Sandaj Hranić*, te je početkom XV v. pustio Dubrovčanima dobar dio Konavala, a ono jim ostalo *Radostav Pavlović*.

XI.

- 1) СС ПНСАЪ ДНТЬКЪ НЪБОЕ ЮСЪВННТЬ
- 2) ПОПОВНТЬ ДАН МИ БОЖЕ КРЪСТИЊНСКОЕ МНЛОСТ Н
- 3) СВОЮ

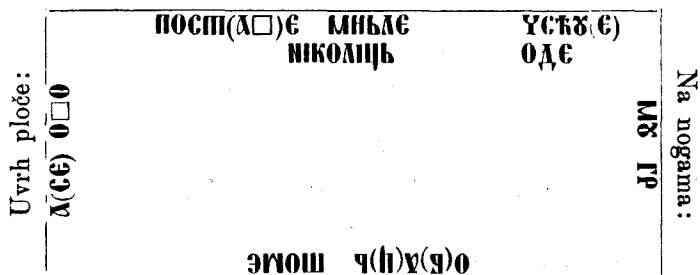
Čita se: Se pisau, dijak Njaboe Jueunić (Junić) Popović, dai mi Bože krsćansku milos, i svoju.

U selu je *Potovićima*, naspram sela i štacije *Danića* (preko rieke Bosne) starobosansko greblje, a tu je odlomak, te je na njemu udaren spomenuti nadpis.

Ovaj je nadpis iz shirke preosv. g. mitr. Save Kosanovića. U nj se mnogi ugledali!

XII.

S desne strane:

S lijeve strane:

Čita se: A(se) ovo posta(v)e Mile Nikolic usjeđ(e) o(v)de mu gro(b)a(c) Tome (Nikolic). Ploča vapn. (bez ikakva obilježja) duga je m. 1,76; šir. m. 1,01; deb. m. 0,28. U prezimenu *Nikolic* je N u svezi sa *i* (+), a tako *l* sa *i* (+). Na svršetku je prezimena *c*, a valjalo bi da bude *ć*, kaonuti što je prezime *Nikolić*. Slova su dosta slabo ukresana, a je nadpis tako udaren unaokolo, da ona dva krstna imena ostaju prama prezimenu, te držim, da ga valja opetovati do dva puta, biva po tom su *Mile* i *Tome* u svojbini. Jezik je nepravilan.

Ovaj je spomenik na *Brotnicama* (u Konavlima) kod Svetoga Luke (V. Viestnik 1887. str. 25).

XIII.

S lijeve strane:

(† ACE ΛEЖH KĐ)

(† Ase leži Ću

na glavi:

PЦЦ (u svezi Ц) □Δ

rcie Vid

ЗPHE

1183 (1675).

Stećak je dug m. 1,65; šir. preko stećka m. 1,74; debeo m. 0,41. Spomenik je na *Ilijnu brdu*, uz crkvu (V. Viestnik 1887. str. 26.) kod sela *Belenića*. Prezime je slabo napisano, biva jer je i dan današnji poznato pleme *Ćurčija* (u istijem *Belenićima*) te i *Ćurčić*. Za spomenuto prezime uspor. »Rječnik Hrv. ili Srpsk. jezika

(Jug. Akademije) svezak 5—1 drugoga dijela« na str. 155 pod *Čurčić — Čurčija* i dr. — Slova su s lijeve strane sasviem pokvarena, te jih se gotovo i nepozna.

Vidi Vuletić — Vukasović.

Rimski novci carski zem. muzeja u Zagrebu,

kojih nema u Cohenu ili se u čem od njegovih razlikuju.

(Nastavak. V. Viestnik 1883. br. 3, str. 83.)

Cajus Valerius Diocletianus.

(God. 284—305).

1. **IMP·C·VAL·DIOCLETIANV·(sic)P·F·AVG.** — Njegovo zračno poprsje sa plaštom n. d.
CONCORDIA MILITUM. — Dioklecijan u vojničkoj odori stoji n. d., držeć u lievoj ruci parazonium, a desnicom prihvaća kruglju sa Viktorijom iz ruku Jupitra, koji se upire o žezlo.
Maleni bronz. Sravni Coh. V, 395, 143.
2. **IMP·C·DIOCLETIANVS P·F·AVG.** — Njegova lovorvjenčana glava n. d.
GENIO POPVLI ROMANI. — Genius stoji n. l. držeć pliticu (patera) i rog obilnosti.
Srednji bronz. Sravni Coh. V. 399, 182.
3. **D·N·DIOCLETIANO BEAT·SEN·AVG.** — Poprsje lovorvjenčano n. d. sa carskim plaštom, drži kitu maslinovu i knjigu (mappa).
PROVIDENTIA DEORVM. — Žena stojeći n. d. diže ruku desnu; nasuprot njoj božica providnosti stojeća, drži uzdignutu kitu i naslanja se na žezlo. U polju **RP.**, a u okrajku **ALE.**
Sred. bronz. Coh. neima ovog aversa; sravni Coh. V., 417, 307.
4. **IMP·DIOCLETIANVS P·F·AVG.** — Poprsje zračno n. d. sa plaštom.
VOT·XX· i slovo **H** u lovorvjencu.
Mal. br. Sravni Coh. V, 424, 366.
5. **IMP·DIOCLETIANVS AVG.** — Poprsje zračno n. d. sa plaštom.
VOT·XX. i slovo **Δ** u lovorvjencu.
Mali bronz. Sravni Coh. V, 424, 367.